

עיטורי ירושלים

70 שנות עצמאות

ישיבת 'עטרת ירושלים'

ניסן - אייר תשע"ח | גיליון 123

בחול המועד פסח נערך בישיבה כנס שעסק בנושא:

**הזאת המדינה שציפינו לה?
האם זאת המדינה שהנביאים דיברו עליה? האם יש קדושה
למדינה? האם יש נסיגה בגאולה? מה יחסנו למוסדות
המדינה?**

בחוברת שלפנינו שיכתוב ועריכה של חלק מהשיעורים שניתנו בכנס זה.
מוסרי השיעורים לא עברו על הדברים, ומלוא האחריות על המערכת בלבד.

4	רבנו הרב צבי יהודה - יום העצמאות
8	האם זאת המדינה שדיברו עליה נביאנו? הרב שלמה אבינר
17	70 שנות עצמאות - יד ביד הרב מאיר גולויכט
29	התבוננות בסיבוכי הגאולה הרב יוסף קלנר

ישיבת עטרת ירושלים

הגיא 51, ירושלים העתיקה, ת"ד 1076 ירושלים 91009
טל' 02-6284101, פקס' 02-626152 | www.ateret.org.il

רבנו הרב צבי יהודה - יום העצמאות -

המצווה להקים מדינה

"הרמב"ן בהוספותיו לספר המצוות של הרמב"ם מונה במצוות עשה ד את מצוות ירושת הארץ:

'שנצטונו לרשת הארץ אשר נתן האל יתעלה לאבותינו לאברהם ליצחק וליעקב'. ענין המצווה הוא ירושת הארץ. מה היא הגדרת ירושת הארץ? איך יורשים את הארץ? התשובה לשאלה זו מופיעה בהמשך: 'ולא נעזבה ביד זולתנו מן האומות או לשממה'. יש לדקדק בלשון. אם היה כתוב 'זולתנו מבני אדם אלה', הכוונה לאנשים פרטיים בתור יחידים, לעומת יחידים מאיתנו. אבל נאמר: 'זולתנו מן האומות', זאת אומרת זולתנו מן הקבוצות האחרות. אנחנו קבוצה, אנחנו אומה. אם-כן 'שלא נעזבה ביד זולתנו מן האומות' - פירושו שאנחנו כאומה, צריכים לרשת את הארץ ולהחזיק בה. ואיך מחזיקה אומה בארץ? על-ידי שלטון האומה על ארצה, ריבונותה על ארצה. במילים אחרות, הרמב"ן מסביר לנו שיש מצוות עשה מן התורה להקים את מדינת ישראל. יש מצווה דאורייתא לכוון שלטון ישראלי-יהודי בארץ שנתן ד' יתעלה לאבותינו, לאברהם ליצחק וליעקב, ארץ-ישראל (עיין לנתיבות ישראל, ב, עמ' קנח-קנט). וכמו-כן, 'ולא נעזבה... לשממה'. שני הצדדים האלה, שלטון ריבוני וישוב הארץ, כלולים בהגדרת הציווי 'לרשת את הארץ'. זאת מצווה מן התורה מתרי"ג המצוות. מניין לומד הרמב"ן את המצווה הזאת? 'והוא אמרו להם 'והורשתם את הארץ וישבתם בה, כי לכם נתתי את הארץ לרשת אתה' (במדבר לג נג), 'והתנחלתם את הארץ אשר נשבעתי לאבותיכם'. ואיזו ארץ צריכים אנו לרשת? מהי אותה ארץ שנתן ד' יתעלה לאבותינו? 'ופירט אותה להם במצוה הזו כולה בגבוליה ומצריה כמו שאמר: 'ובאו הר האמרי ואל כל שכניו בערבה בהר ובשפלה ובנגב ובחוף הים ארץ הכנעני והלבנון עד הנהר הגדול נהר פרת' (דברים א ז). שלא יניחו ממנה מקום'. מצוות ירושת הארץ כוללת, אפוא, את

כל שטחי ארץ-ישראל. בתוך מצוות עשה זו כלול גם האיסור 'להחזיר', כלומר להפקיר שטחים: 'ולא נעזבה ביד זולתנו מן האומות... שלא יניחו ממנה מקום!' גם כלולה הידיעה, שיש שטחים שלנו שהם גזולים בידי אחרים, ועוד צריכים לחזור אלינו".

(מדברי רבנו בשנת תשל"ה. שיחות רבנו הרב צבי יהודה, במדבר, עמ' 32).

ביום העצמאות היה רבנו אחוז בהתרגשות ובהתעלות, ונראה כאילו נמצא בעולמות עליונים, כולו מרוכז בקדושת היום ובמשמעותו. הקפיד מאוד להשתתף בסעודה החגיגית שהתקיימה בישיבה חזאת כדי להורות שזהו יום-טוב ושהסעודה הינה סעודת מצווה. אחר-כך כשנאמרו דברים על-ידי אורחים ותלמידים הקשיב לכולם בקשב מלא, והיה מגיב אחר-כך בדבריו על כל דבר שלא היה נראה לו מתאים דיו לחשיבות היום. הוא היה נותן את המבט העומקי של דברי קודמיו, מבט שהיה גם הפשוט יותר, מחמת עומקו.

החשיב מאוד את היציאה לרחובה של עיר ולהשתתף בריקודים עם "עמך", ובסופם הלך לרקוד ליד בית הנשיא כדי לבטא את ההזדהות המלאה עם הממלכתיות היהודית של המדינה.

בשנים הראשונות לא היתה מסיבת יום העצמאות בישיבה. אמר רבנו: "אני יורד לרחוב, שואל אנשים למה הם רוקדים, יזם שיחה, נוצר קישור, ואין שנה בלי החזרת אנשים לאמונה. זהו ערב תפוס לכלל-ישראל". הסכים רבנו שתהיה מסיבה בישיבה, רק בתנאי שאחר-כך ירקדו ביחד עם כולם.

לפני יום העצמאות שאלו כמה תלמידים את רבנו אם מותר להתגלח ביום העצמאות. רבנו לא ענה. מאוחר יותר הוא אמר: "ביום שני יהיה מבחן על הפנים". ביום העצמאות הוא ראה כמה תלמידים שהחמירו לא להתגלח, אמר: "הכרת פניהם ענתה בהם". הוסיף: "כאשר יש אמונה יש שמחה, כאשר יש שמחה אין ספקות בהלכה, 'הודאי שמו כן תהילתו'; עד מתי נהיה פוסחים על שתי הסעיפים?! האם איננו מאמינים בקץ המגולה או האם אנו מאמינים?!".

רבנו הקפיד על תלמידים שרקדו בצהרי יום העצמאות אחר הסעודה בישיבה בלא התלהבות. הוא רקד כשכל עצמותיו תאמרנה.

במצעד הצבאי של יום העצמאות, היה עומד עם תלמידיו מול הכנסת, כיוון שבאותם זמנים לפני מלחמת-ששת-הימים גינה האו"ם מצעדים אלה, ורבנו

ראה בהם גילוי של הממלכתיות הישראלית. הוא אמר: "אלה ברכב ואלה בסוסים ואנחנו בשם ד' אלהינו נזכיר" (תהילים כ ח) - על הרכב ועל הסוסים. בדומה לזה "שקר החן והבל היפי, אשה יראת ד' היא תתהלל" (משלי לא ל) - בחן וביופי.

רבנו היה הולך לצפות במצעד צה"ל ביום העצמאות, בשמחה עצומה, והיה אומר: "הטנקים, התותחים, המטוסים והבגדים של צה"ל, הם תשמישי מצווה, המשמשים מצוות ישוב הארץ, מצוות שלטוננו ועצמאותנו בארץ. ואם מצווה - הרי קדושה! אשר קדשנו במצוותיו!".

במצעד הצבאי ביום העצמאות, על-אף שהיה רבנו למעלה מגיל שבעים, עמד במשך שעות בשמש, וכאשר הביאו לו כיסא סירב לשבת כי רצה להיות עם העם. הוא אפילו היה נכנס לבית-המדרש ומדרבן את התלמידים שישבו ולמדו, ללכת למצעד ולראות את קידוש השם הגדול הזה. הוא היה מתעניין בכל כלי שעובר, ואומר עליו: "אשרי העם שככה לו, אשרי העם שד' אלוהיו".

בשנת תשי"ח, כאשר קיימו מצעד צבאי בירושלים, על-אף הוראות האו"ם לא להכניס לשם כלים כבדים, ועל-אף תלונות ירדן למועצת הבטחון, ועל-אף התנגדות אמריקה, נתן בן-גוריון הוראה תקיפה וחד-משמעית לקיים את המצעד, ופקד על שגרירנו אבא אבן להודיע לאמריקאים שאנו דוחים את התנגדותם. ואכן הוא הודיע להם ולאומ"ם, שירושלים שלנו היא נעשה בה מה שאנו רוצים ואחרים לא יכתיבו לנו. במסיבת ליל יום העצמאות, הזכיר רבנו את כל המאורע בהתרגשות רבה: "הגויים רוצים שנעשה מה שהם רוצים, ואבא אבן שליט"א שלנו הודיע להם שאיננו מתחשבים בהם, נעשה בירושלים מה שאנו רוצים".

שמחת הקהל

"בהתבוננות בפעולות ד' המתגלות בהופעת רוח הגבורה במדיניותנו ובצבאותינו, מופיעה שמחת ד' בשוב עמו אל ארצו. במצעד אשר יערך מחר בירושלים, הופעת הכוח ברחובותינו מעוררת בנו שמחה. הכח האלוהי הנטוע באדם מופיע, 'זכרת את ד' אלהיך כי הוא הנתן לך כח לעשות חיל' (דברים ח יח). הר"ן (דרשות הר"ן, תחילת הדרוש העשירי) מסביר על הפסוק 'ואמרת בלבבך כחי ועצם ידי עשה לי את החיל הזה' (שם שם יז), שמצווה היא להכיר כי יש כוח בי ועוצם יד, כגון בימינו לעשות חיל בישוב ארץ-ישראל והגנתה - מתוך ידיעת מקור הכוח הזה, כי ד' אלהיך הוא

הנתן לך כח לעשות חיל' (שם).
אף השמחה הפורצת ברחובות, הסוחפת את כל הקהל למעגלותיו, הנה שמחתה של נשמת ישראל השבה למקומה ולטבעיותה. זו שמחת חזרת השכינה לישראל. עם הרוקדים מרקדת השכינה, ומעל ראשם נפתחים השמים ובם מראות אלוהים" (שיחת רבנו, יום העצמאות תשי"ח, סע' 6, עמ' 13).

האם זאת המדינה עליה דיברו נביאינו?

הרב שלמה אבינר

רבנו הרב צבי יהודה כתב מאמר בעניין זה. מרן הרב קוק הוא השליח האלוהי המיוחד להאיר באור התורה את תחיית האומה, לבנות את נשמת תחיית האומה, ורבנו הרב צבי יהודה הוא השליח האלוהי המיוחד לבנות את נשמת מדינת ישראל. הוא כתב זמן קצר אחר קום המדינה מאמר חשוב ויסודי שנקרא 'המדינה כהתקיימות חזון הגאולה' (לנתיבות ישראל א, עמ' קצב).

ראוי ללמוד את המאמר לאט לאט במשך שנת השבעים למדינת ישראל, וכעת נביא תמצית מאמר זה שנחלק לחמישה חלקים:

גלות וגאולה

החלק הראשון עוסק בהגדרת הגלות: גלות הכוונה שהאומה אינה בארצה וחייה הלאומיים נהרסו. חיים לאומיים הם חיים של אומה בתור אומה. יחידים הגרים בארץ ישראל מקיימים מצוות ישוב הארץ, אשריהם, אך אומה אינה רק אוסף של יחידים כמו שגוף של אדם אינו רק אוסף איברים וכמו שרשמקול אינו רק אוסף חלקיקים.

המהר"ל בתחילת ספר 'נצח ישראל' כותב שעם יכול להיות במצב טבעי או לא טבעי. טבעי - בארצו, יחד ועצמאי. לא טבעי - לא ביחד, לא בארצו ותחת שלטון אחרים.

אם כן, אומר רבנו, שהגלות כמציאות בה האומה אינה בארצה, מתוך כך חייה

הלאומיים נהרסים, מה שבא לביטוי בסילוק שכינה ובחורבן התורה. אם כן, אנו מבינים מהי גאולה - האומה חוזרת לארצה וחייה הלאומיים שבים אליה אט אט: עלייה ראשונה בשנת תרמ"א, הקמת המדינה בתש"ח והלאה.

הגאולה, שיבת ציון, משיבה את השכינה למקומה ומקימה לתחייה את התורה.

שלב ב: תשובה

חלק שני במאמר - השלב הראשון בגאולה הוא קיבוץ גלויות ובניין הארץ. מה המקור לכך? בדברים ל': "ושב ד' אלהיך את שבותך ושב וקבצך". גם ביחזקאל ל"ו נזכר שהשלב הראשון בתחיית האומה הוא שיבת ציון וקיבוץ גלויות, והשלב השני - קיום מצוות. בדברים ל נזכרת תשובה עד ד' בהקשר לקיבוץ גלויות ותשובה אל ד' - אל ריבונו של עולם. וכן מוסבר ב'אורות התשובה' (יז ב).

אחרי זמן מסוים מופיעה הקמת מדינה. אי אפשר להקים מדינה מרחוק ואי אפשר לא להקים מדינה כשאנחנו פה. הדבר מתבטא בדברים וביחזקאל בביטוי 'הורשה', לא במונח של אדם המקבל ירושה מאביו, אלא 'והורשתם את הארץ' - שליטה לאומית.

נכולם מכירים את הספר 'אם הבנים שמחה', שחיבר הרב יששכר שלמה טייכטהל, שהיה רב חרדי אנטי-ציוני בתחילה. מישהו שנכח באירוע בו היה הרב, סיפר את הדברים הבאים: באלול תש"ד, במהלך השואה, לאנשים היו טענות על כך שאלה שהקימו את שיבת ציון אינם אנשים יראי שמים. הרב טייכטהל ענה בסיפור הבא:

השמש הזקן מת, ואלמנתו נותרה בלא פרנסה. הציעו שהיא תמלא מקום השמש, כמונח לא בבית הכנסת אלא בתפקידים מחוץ לבית הכנסת. תפקידה הראשון היה להעיר אנשים בבוקר לתפילה. דפקה בבית הראשון בקצה הכפר. אמר היהודי: מה יש? - תפילה. - תפילה?! אני לא הולך לתפילה, אני כופר, אתיאיסט, אני לא מתפלל. אבל את אישה בת שמונים הולכת בקור בשלג בכפור וברוח להעיר אנשים, זה לא תקין, לכי לישון ואני אעשה את עבודתך בשבילך.

דפק בבית השני: תפילה! צחקו עליו: נראה אותך קודם בתפילה.

דפק בבית השלישי: תפילה! התגובה הייתה: בפה המלוכלך של כופר אתה אומר את המילה תפילה? התבייש.
וכך היה בהמשך בכל בית ובית בו דפק, קיבל תגובה עוקצנית והציבור סירב לקום לתפילה.

הגיע הרב לבית הכנסת - והנה ריק. אט אט הגיעו אנשים. אמר להם: למה לא באתם לתפילה? אמרו: הכופר הזה יגיד לנו לבוא לבית הכנסת?! אמר: שוטים, נכון שהוא נגוע בכל הדברים שמיזחסים לו, אבל הפעם לא עסק בכל אלו, אלא העיר אתכם לתפילה, אז למה לא קמתם?

בכה הרב טייכטהל ואמר: נכון שהציונים מחללים שבת וכהנה, אך הם עוררו את העם: התעוררו מתוך ההפכה, הגויים שונאים אותנו, אין לנו מקום אלא בארץ ישראל. אך לא שמענו. הלואי ונזכה לתקן.

אם כן, גם יחזקאל הנביא, ולפני כן בתורה בחומש דברים, מתארים שקודם תהיה שיבת ציון ורק אחר כך קיום מצוות. לא כתוב כמה זמן יהיה בין השלבים. אנחנו אומרים בתפילה על שלושה עניינים 'מהרה': תשובה, רפואה וגאולה. אפשר להבין מכך שגאולה תיתכן גם שלא במהרה, וגם היא קרויה גאולה. השאלה באמת כמה זה 'מהרה'? איננו יודעים. אמנם על מה שכתוב בתורה "ואבדתם מהרה" יש חשבון שזה היה 850 שנה. אבל יכול להיות גם לא מהרה יותר 850 שנה. ד' אומר לישראל: " רגע קטון עזבתיך וברחמים גדולים אקבצך". אלפיים שנה זה רגע קטן לקדוש ברוך הוא.

אם כן, החלק הראשון של המאמר מבאר מהי גלות: איננו בארצנו והחיים הלאומיים נהרסים, ובעקבות כך השכינה גולה והתורה נהרסת. אם כן גאולה היא שיבת ציון ובעקבות כך עם ישראל קם לתחייה לאומית, השכינה חוזרת והתורה חוזרת.

החלק שני של המאמר, מבאר שהתשובה מגיעה בעקבות שיבת ציון, כמפורש בדברים ל וביחזקאל לו.

חלק שלישי: גאולה ותשובה

הגאולה אינה תלויה בתשובה. בגמרא (סנהדרין צז) יש מחלוקת בין רבי אליעזר ורבי יהושע, כל אחד מביא הוכחות, אך לבסוף שתק רבי אליעזר שאמר שהגאולה תלויה בתשובה. אם כן, הגאולה אינה תלויה בתשובה. בעקבות זאת "ואמר רבי אבא: אין לך קץ מגולה מזה שנאמר 'ואתם הרי ישראל ענפכם תתנו ופריכם תשאו לעמי ישראל כי קרבו לבוא' (סנהדרין צח א), עוד מעט יבואו ישראל, לכן צריך שיהיה מה לאכול.

יהודים צדיקים וקדושים עזבו את הארץ במשך מאות שנים, כי לא היה להם מה לאכול, כפשוטו. בזמן מלחמת העולם הראשונה לא היה מה לאכול. אנשים אספו בשדות חובזה, "לחם ירושלמי". אם כן, הקץ המגולה הוא שהארץ נותנת פריה כי ישראל קרבו לבוא.

כל זה כמובן אינו בזכותנו. יחזקאל הנביא אומר זאת בפירוש באריכות גדולה מאוד: "בן אדם בית ישראל יושבים על אדמתם ויטמאו אותה... ואשפוך חמתי ואפיץ אותם... ואחמול על שם קדשי אשר חללו בית ישראל... לכן אמור לבית ישראל לא למענכם אני עושה בית ישראל". לא מגיע לכם, לא עשיתם תשובה, "כי אם לשם קדשי אשר חללתם בגויים... וקדשתי את שמי הגדול... בושו והכלמו" (יחזקאל לו). לא למענכם אני עושה.

בהיותי חייל במלחמת ששת הימים, חלק מהזמן הייתי בהגנה של בסיס חיל האוויר תל נוף. טייסים חזרו מהפצצות וסיפרו מה עשו. היה קשה להאמין לדבריהם. הייתי נפעם, ובחופשה הראשונה נסעתי לרבנו הרב צבי יהודה. שאלתי שאלתי: במה זכינו? השיב רבנו: תכניס לך לראש, לא זכינו. זה לא בזכויותינו. זו מתנה מהקדוש ברוך הוא.

כמובן, גם כדי לקבל מתנה צריך שיהיה מישהו שיקבל את המתנה. אם מישהו רוצה לתת לך מתנה מרק, צריך שתהיה לך צלחת, אחרת המרק יישפך על החולצה. זה מזכר על ידי מרן הרב קוק ב'שמנה קבצים' (ז רא): "שואלים במה זכה דורנו לגאולה. התשובה פשוטה היא, הוא זכה מפני שעסק במצוה היותר גדולה שבכל המצוות, במצווה השקולה ככל התורה כולה, מפני שהוא עסק בגאולת ישראל" (שמנה קבצים ז רא).

המהר"ל אומר פעמים רבות שד' נותן, אך צריך מקבל. הכל כפי הכנת המקבלים. רבי אברהם אבן עזרא בראשית פירושו על קהלת מסביר שהשפע האלוך ישתנה כפי הכנת המקבלים, והמופת [ההוכחה]: השמש תלבין את הכביסה ותשחיר את פני הכובס. אם כן, השמש מלבינה או משחירה? תלוי במקבלים. כך ד' נתן לנו מתנה, אך היה מי שיקבל את המתנה.

הגאולה אינה תלויה בתשובה, אם כן, איך נדע שזו גאולה אם לא עשינו תשובה? - "ואמר רבי אבא!" לפעמים היה רבנו הרב צבי יהודה אומר בחיוך: "ואמר רבי אבא" - אבא שלי... "ואמר רבי אבא" כשהארץ נותנת פריה, זה סימן הגאולה וקץ הגלות. זו גמרא מפורשת, ומי שאינו מאמין לה אז הוא כופר בתורה שבעל פה. ברוך השם, הארץ נותנת פריה בעין יפה. הארץ הייתה שממה והנה התחילה לצמוח, כמובן לא ביום אחד. בעלייה הראשונה בשנת תרמ"א כתב עולה אחד להוריו הדואגים: כל יום חג, כל יום אוכלים כמו ביום הכיפורים, ישנים כמו בליל שבועות, לבושים כמו בפורים ויושבים כמו בתשעה באב. כלומר לא הכלל גן עדן, אך לאט לאט מתקדמים, ועכשיו ברוך השם אנו אחת מהמדינות העשירות בעולם, ובפרט מספר אחד בעולם ביוזמה כלכלית.

כלכלן בכיר בארה"ב, דן סנאור, כתב ספר על הכלכלה הישראלית שהיא נס. הוא פרו-אמריקאי ולכן מציע לאמריקה ללמוד מישראל. כמו שאומרים באנגלית, אם הם יכולים, אנו יכולים לעשות זאת יותר טוב. אך אנחנו עושים יותר טוב. אגב, יש בספר זה חידוש. על פי רוב, מלחמה מבריחה את המשקיעים שאינם מוכנים להשקיע במקום שאינו יציב. אך בישראל משקיעים מאות מיליארדים, פה המלחמה אינה מפריעה לשגשוג הכלכלי אלא אדרבה מסייעת לשגשוג הכלכלי. מדוע? הנוער במערב מתאפיין במספר תכונות: עצלן, אנוכי ומפונק. עצלן, לא עושה כלום, מסיים בגרות, לומד באוניברסיטה, מטייל חצי שנה ומוכר כל מיני דברים, מכלה את הזמן. וכן מפונק, כל מה שלא מסתדר לא כפי רצונו הוא במשבר. אם הוא לא מתחבר הוא במשבר. וכן הוא אנוכי, מחפש את האני שלו כל הזמן. לעומתו, בחור בארץ הולך לצבא, הוא לא יכול לומר לצבא: אני לא מתחבר לשמירה, אני לא הולך למארב הלילה כי לא שם נמצא האני שלי. הוא נכנס לצבא סמרטוט ויוצא משם בן אדם.

אם הקדוש ברוך הוא שולח צרות, זה לא כי הוא אוהב לעשות לנו צרות חלילה, אלא שמתוך הצרות אנו מתגברים ומתעלים. זה מה שנקרא החוק השלישי של הפיזיקה הניוטונית: חוק הפעולה והתגובה. גוף א פועל על גוף ב וגוף ב פועל

על גוף א באותה עוצמה ובכיוון נגדי. היכן זה כתוב? "וכאשר יענו אותו כן ירבה וכן יפרוץ". זה לא תיאור מציאות, אחרת היה צריך להיות כתוב "כאשר יענו אותו כן רבה וכן פרץ", אלא אומר המדרש שרוח הקודש אומרת כן ירבה וכן יפרוץ. אם כן, הצרות הן כדי שנעשה להיפך. דוגמא לדבר: "אל תשמחי אויבתי לי, כי נפלתי קמתי כי אשב בחושך, ד' אור לי". ובחז"ל: לולא נפלתי לא קמתי, לולא אשב בחושך לא היה ד' אור לי. כלומר הנפילה היא בשביל קימה.

דוגמא נוספת, "אם תקום עלי מלחמה בזאת אני בוטח". מסביר ה'שפת אמת': "בזאת" - במלחמה. אם ד' שולח לי מלחמה, סימן שאני יכול לעמוד בה. מתוך הצרות במדינה - צמחנו.

שאלה איך יודעים שלא תהיה גלות נוספת?

תשובה: זו שאלה פשוטה. כתוב ב'אורות' (אורות התחיה כו): "מאמין הוא העם כולו, שאין גלות עוד אחרי הגאולה ההולכת ומתחלת שלפנינו, ואמנתו העמוקה הזאת היא בעצמה רז קיומו היא, סוד ד' נגלה במהלכו ההיסטורי". "מאמין הוא העם כולו". מי שלא מאמין, לא שייך לעם כולו. אם העם לא היה מאמין, הוא לא היה בונה את הארץ, לא עושה שיבת ציון, לא מוסר את הנפש על בניינה ולא מוסר את הנפש בצבא. אך איך העם מאמין?

זהו "רז קיומו", "סוד ד'". הייתה נבואה והיא תחזור. כשהייתה נבואה, הנביאים היו אומרים לנו מה לעשות. היום אין נביאים, אך ד' לא הפסיק לדבר. הוא מדבר דרך ההיסטוריה, דרך העובדות, והעובדות אומרות לעם ישראל: עכשיו זו גאולה. זה העמוד הראשון בספר 'אורות' שמדבר על רוח הקודש של העם. יש רוח הקודש של גדולי עולם, כגון האר"י ז"ל, ויש רוח ד' אשר על האומה בכללה. לאומה יש רוח הקודש והיא מרגישה שהגיע הזמן. בשנת תרמ"א ועוד לפני כן, עם ישראל שמע: "לך לך". ה'שפת אמת' אומר, וכן כתוב בקונטרס 'לך לך' לרבי מרדכי עטיה, שיש בת קול שאומרת: "לך לך", ויש מי ששומע את בת הקול והולך. אגב, בספר 'הזהרה' כתוב שאברהם אבינו הלך לארץ ישראל עוד קודם שד' אמר לו "לך לך", כי הוא שמע את ה"לך לך". כך בדורנו העם כולו שמע: "לך לך". עם ישראל במאה ארצות שמע: "לך לך". זו רוח הקודש של האומה.

חלק רביעי - גאולה בגלות וגאולה אמיתית ושלמה

אם למאורעות שקרו למרדכי ואסתר קראו חכמים בשם גאולה, למרות שנשארנו בגלות תחת שלטונו של אחשוורוש, היום ודאי זו גאולה. השכינה שבה לציון, עם ישראל שב לארץ ישראל, הקמת המדינה, הארץ פורחת, ניסים גדולים מתרחשים - זו גאולה. מה שאומרים בשמונה עשרה "גואל ישראל", זה על גאולה מסוג פורים, כאשר לאחריה אנו נותרים בגלות, אך בברכות הבאות יש בניית ירושלים (מגילה יז ב).

חלק חמישי -

מהלך הגאולה הוא קמעא קמעא, כולל עליות וירידות, משברים ונסיגות, ולכן אין להתיימש, אלא "עין בעין יראו בשוב ד' ציון". אם אתה מכוון את העין שלך לעין האלוקית - אתה רואה בשוב ד' ציון, ואם לא - אינך רואה בשוב ד' ציון. אתה רואה גם דרך הקשיים והמשברים, כמו שאמרנו שכשבאנו לארץ, לא היה מה לאכול, ובזכות כך לחמנו ונעשינו מדינה בעלת כוח של יזמה כלכלית אדירה. חזרנו לארץ ויש אויבים - בזכות כך בנינו צבא. החייל הישראלי הוא היום החייל הטוב ביותר על פני כדור הארץ. אנו לפעמים פוגשים חיילים אמריקאים, חיילי עילית, מארינס, והם אינם שווים כחייל שהיה שנה בצבא שלנו.

יש עוד בעיות, בתחילה היו פה חילוניים ציוניים וחרדים לא ציוניים ומתח עצום ביניהם, ולאט לאט יש ציבור ביניים שפילס את דרכו באמצע. אנחנו מפלסים דרך באמצע וזה לא פשוט, יש ויכוחים בתוכנו, כל זה תוך כדי הריון. הציבור הזה עדיין בהריון, ויש גם חבלי לידה קשים. לפעמים יש בחילות, כמו אישה בהריון, אך בסוף יצא התינוק.

אם כן, אם אנו שואלים האם זו המדינה שאותה התורה ניבאה? שהנביאים ניבאו? תשובה: בדיוק. וזה נקרא קמעא קמעא? אך האמת היא שזה מהיר מאוד, בחסדי ד' עלנו.

בזמנו יש בעיה אחרת במדינה, בעיה ששלח הקדוש ברוך הוא, כדי שנגבר עליה ונתחזק. הבעיה עכשיו שזרמת מן המערב הרקוב ומרקיבה גם אותנו, קרויה פוסט-מודרניזם. מה אומר הפוסט-מודרניזם? הוא אומר: "איש באמונתו יחיה", אין אמת מוחלטת, למשל כל אחד יחליט אם הוא איש או אישה, אינו

איש ואינו אישה, או שיום אחד הוא איש ויום אחר הוא אישה, וכן יום אחד רווק ויום אחד נשוי. אין ערכים מוחלטים, אין אמת מוחלטת, האדם מחליט הכל על פי הרגשתו ועל פי מה שנחו לו כאן ועכשיו.

התייחסו מכל אידיאולוגיה, מכל המדע, מכל המהפכות, ונותר רק 'אני'. כמוכן, גם ה'אני' מפורר, כי הוא אינו יודע אם הוא רווק או נשוי, גבר או אישה, דתי או חילוני, יום אחד עם כיפה ענקית ופיאות ויום שני בלי כיפה. זה נקרא פוסט-מודרניזם. אפשר להבין מדוע המערב התייחס, אך אנו לא מתייחסים, אנו יודעים שמה אמת ותורתו אמת. העם היושב בציון אוהב את המדינה, ולא משנים כל הרעשים הנשמעים.

קצין אחד אמר לנהג שלו: סע! - למה? - אנו צריכים להיות שם. - אז מה? - זה צבא. - הצבא לא שווה כלום. - מה אתה מדבר? - מה שאתה שומע, המדינה לא שווה כלום וכו'. למחרת הוואדי מופגז וצריך לעבור מצד אחד לצד שני. אמר הנהג: על החיים ועל המוות בשביל המולדת, ושם גז. אמר הקצין: אבל אתמול אמרת שהכל זבל? - עכשיו זה על אמת...

פעם ראיתי קומיקס על בחור בן 16 שאומר: לא אכפת לי מהמדינה. - אז מה אתה עושה פה? - מה אעשה, זה ההורים. ציור ב: הבחור בצבא ואומר: מה אכפת לי מהמדינה הזאת! - אז למה אתה קצין בצבא? - מה אני אעשה, לא אכפת לי מהמדינה הזאת. תמונה ג בוונצואלה: מה אתה עושה פה? - אני מטייל, מה אכפת לי מהמדינה הזאת. תמונה ד, גר בתל אביב ועובד קשה: מה אתה עושה פה? מה אכפת לי מהמדינה הזאת. אלו דיבורים. למעשה העם היושב בציון יודע שזו גאולה.

הקשר לארץ ישראל ולמדינה מציל אותנו מהפוסט-מודרניזם.

יש פסוק בו כתוב "פערה פיה לבלי חוק" (ישעיה ה יד), פותחת את פיה בחוצפה בלי גבול, אין חוק ואין מצוות. בגמרא (סנהדרין קיא א) יש מחלוקת רבי יוחנן וריש לקיש. אמר רבי יוחנן: מי שפוער פיו ואומר אין שום חוק, מבטל את כל המצוות, ילך לגיהנום, מבלי חוק אחד. אמר ריש לקיש: הפותח פיו ומבטל אפילו חוק אחד או מצווה אחת הולך לגהינם. ריש לקיש - עובר על מצווה אחת הולך לגהינם, רבי יוחנן - מוחק הכל בלי להשאיר מצווה אחת הולך לגהינם. אמר רבי יוסף אלבו ב'ספר העיקרים': קשה להבין את זה ואת זה. לפי רבי

יוחנן אם אני לא עובר על מצווה אחת אני הולך לגן עדן, זה כמו רופא שמביא עשרות תרופות. כאשר תרופה אחת מספקת. ולפי ריש לקיש אם אני עובר על מצווה אחת אני הולך לגהינם, אם כן כולנו נהיה בגהינם. אלא יש מדרגות: מצווה אחת - גן עדן, שתי מצוות - יותר גן עדן, וכן הלאה מדרגות בגן עדן. אבל אם יש לו מצווה אחת הוא עושה אותה בשלמות ובמסירות, אז יש לו אחיזה אדירה (ספר העיקרים ג כט). הוא מסתמך על דברי הרמב"ם בפירושו המשניות בסוף מסכת מכות, "רצה הקב"ה לזכות את ישראל לפיכך הרבה להם תורה ומצוות, שנאמר 'ד חפץ למען צדקו יגדיל תורה ויאדיר'". אם ד' רוצה לזכות את ישראל, מדוע הרבה להם מצוות, שיתן אחת בלבד ונסיים? אמר הרמב"ם: אם יש מצוות רבות, אמנם צריך לקיים את כולן, אך תהיה מצווה אחת שתקיים במסירות והיא תוביל אותך לגן עדן.

אומר מרן הרב קוק (שמונה קבצים ח עח): "אבל אם קיים חק אחד במילואו, יש שהמילוי של חק זה לקח את כל לבבו, את כל רוחניותו ואומץ חיל נשמתו. ומה שכל החוקים האחרים הם ממנו עזובים ושכוחים, לא יוכלו לפגום פגימה נצחת בנשמתו, ויכול להיות כלי מחזיק ברכה לישראל ולעולם". זה כדברי רבי יוסף אלבו כאשר הוא מוחק את כל המצוות, אך מצווה אחת הוא עושה בכל לבבו, כגון בימינו מסירות נפש על עלייה לארץ ומגורים בה, וכן מסירות נפש בצבא.

אחד אמר לי: איך אתה אומר שעכשיו אתחלתא גאולה, הרי יש מלחמות? אמרתי לו: ומה ההגדרה של אתחלתא דגאולה לפי כבודו? - לא יודע. - והיכן כתוב אתחלתא דגאולה לפי כבודו? - לא יודע. אמרתי: עיין במגילה י"ב למטה: "מלחמות נמי אתחלתא דגאולה". וכי אנו אוהבים מלחמות?! לא, אך לעיתים אין ברירה, כי כשהייתי תינוק החביאו אותי כדי שלא אגיע למחנה השמדה. אם לא יודעים להתגונן אי אפשר לחיות בשקט בעולם. זו אתחלתא דגאולה. אין דבר כזה מדינה בלי צבא, ככותרת הרמב"ם "הלכות מלכים ומלחמותיהם".

אשרינו שזכינו ועוד נזכה. שהחיינו וקיימנו.

70 שנות עצמאות - יד ביד

הרב מאיר גולדויכט

ברשות ראש הישיבה שליט"א, ידיד נפשי, יאריך הקב"ה ימיו בנעימים וימשיך לקדש שם שמים במעשה ידיו.

פעמים רבות אנו חווים מצבים שונים שבשעת מעשה הדברים אינם בהירים וברורים כל כך ולפעמים אף מעוררים שאלות, ולאחר זמן, במבט לאחור, מבינים לא רק את האתמול ואת העכשיו, אלא גם את המחר. השיעורים ביום הנפלא הזה עניינם 70 שנה לחזרתנו הביתה לעצמאותנו. דרך עצמאותנו בפסח בו נגאלנו ובניסן גם עתידים להיגאל, ניתן את הדעת על כך ובעזרת ד' נזכה עוד השנה ל"וגאלתי אתכם אחרית כראשית".

בליל הסדר אמרנו: "כל דכפין ייתי וייכול". למי בדיוק מתכוונים במילים אלה? האם לאלו שהזמנו ולא כל כך רצו להגיע כי לא הרגישו בנוח? זה מיותר. למי שנמצא בחוץ? אין מי שישמע. למי אומרים משפט זה?

כשהתורה מתארת את הימים מיציאת מצרים עד קריעת ים סוף, נאמר שם: "וַיִּגְדַּל לְמַלְכָּו מִצְרַיִם כִּי בָרַח הָעָם, וַיִּהְיֶה לְבַב פְּרָעֹה וַעֲבָדָיו אֶל-הָעָם וַיֹּאמְרוּ מַה-זֹּאת עָשִׂינוּ כִּי-שָׁלַחְנוּ אֶת-יִשְׂרָאֵל מִצְרָיִם. וַיֹּאסֶר אֶת-רַכְבּוֹ וְאֶת-עַמּוֹ לְקַח עִמּוֹ. מִבָּאָר רַשִׁי: "איקטורין שלח עימהם", פרעה שלח בלשים לראות מה כוונתם, האם לחזור אחרי ג ימים או לא. ממשיך רש"י: "זכיון שהגיעו לשלשת ימים שקבעו לילך ולשוב, וראו שאינן חוזרין למצרים, באו והגידו לפרעה ביום הרביעי, ובחמישי ובששי רדפו אחריהם, וליל שביעי ירדו לים, בשחרית אמרו שירה, והוא יום שביעי של פסח. לכך אנו קורין השירה ביום השביעי". אמנם רש"י בפרשת שלח כותב ששמונה חוטים שבציצית הם כנגד שמונה ימים

ששהו ישראל משיצאו ממצרים עד שאמרו שירה על הים. מקשים הראשונים וביניהם הרא"ם שבפשטות עד קבלת התורה הלילה הולך אחר היום שעבר, והבוקר נחשב כבר ליום אחר, אם כן מבחינת פרעה ומצרים יציאת מצרים הייתה בלילה: "קומו צאו מתוך עמי", אין הגבלות, העיקר שתצאו. אמר משה: אנו לא נצא בלילה כגנבים, אלא נצא ביום. אם כן, יצאנו בבוקר, מבחינת מצרים ומבחינת הלוח זה כבר היום השני, ולכן מיציאת מצרים עד קריעת ים סוף חלפו שבעה ימים ולא שמונה. אותנו מעניין מה ראה רש"י לקשר את מצוות יציאת ליציאת מצרים. הרי קיבלנו את מצוות יציאת לאחר זמן, ואיך בכלל היא מתחברת לחג הפסח?

דבר נוסף, על הפסוק "אז ישיר משה ובני ישראל... רמה בים", כתוב בגמרא סנהדרין (קא): "תניא מנין לתחית המתים מן התורה? שנאמר 'אז ישיר משה', שר לא נאמר אלא ישיר, מכאן לתחית המתים מן התורה". מה כל כך מיוחד דווקא בשירת הים שהיא המקור והיסוד לתחיית המתים מהתורה? שאלה אחרונה: כתוב ב'משנה ברורה' (נא ס"ק יז): "ויאמר שירת הים בשמחה וידמה בדעתו כאילו באותו היום עבר בים. והאומר בשמחה מוחלין לו עוונותיו". פלאי פלאים! אנו רגילים ליום הכיפורים ולימי תשובה, ופה יש הצעה אחרת: לומר שירת הים בשמחה, דקה וחצי, חזקים למחילת עוונות. מה ההסבר לכך שאמירת שירת הים בשמחה גורמת למחילת עוונות?

סיכום השאלות:

- א. מה פשר האמירה "כל דכפין ייתי ויכול"? למי מתכוונים בה?
- ב. מה הקשר בין מצוות יציאת לימי הפסח, שרש"י אומר לנו ששמונה חוטים בציצית כנגד שמונה ימים בין יציאת מצרים לקריעת ים סוף?
- ג. מה מיוחד בשירת הים שדרכה אנו לומדים את האמונה שתחיית המתים מן התורה?
- ד. מה ההסבר לכך שכל האומר שירת הים בשמחה מוחלים לו כל עוונותיו?

מתוך השאלות נראה בסייעתא דשמיא הבנה גדולה מאוד על הימים הגדולים פסח ויום העצמאות 70 למדינתנו.

כתוב בתורה: "וילך איש מבית לוי ויקח את בת לוי. וַתִּהְיֶה הָאִשָּׁה וַתֵּלֶד בֶּן וַתֵּרָא אֹתוֹ כִּי טוֹב הוּא וַתִּצְפְּנֵהוּ שְׁלֹשָׁה יָרְחִים". נאמר על כך בגמרא (סוטה יב

א) "וילך איש מבית לוי. להיכן הלך? אמר רב יהודה בר זבינא: שהלך בעצת בתו. תנא עמרם גדול הדור היה, כיון (שראה שאמר) פרעה הרשע 'כל הבן הילוד היאורה תשליכוהו', אמר לשואו אנו עמלין. עמד וגירש את אשתו. עמדו כולן וגירשו את נשותיהן. אמרה לו בתו: אבא, קשה גזירתך יותר משל פרעה, שפרעה לא גזר אלא על הזכרים ואתה גזרת על הזכרים ועל הנקבות. פרעה לא גזר אלא בעולם הזה ואתה בעולם הזה ולעולם הבא. פרעה הרשע ספק מתקיימת גזירתו ספק אינה מתקיימת, אתה צדיק בודאי שגזירתך מתקיימת, שנאמר (איוב כב כח) 'ותגזר אומר ויקם לך'. עמד והחזיר את אשתו. עמדו כולן והחזירו את נשותיהן".

למדנו שני דברים מגמרא זו: א. "וילך איש מבית לוי ויקח את בת לוי", ללא שמות, ללמדנו שלמשה רבנו יש אמא ואבא. אבא שלו אינו אלוהים ואמא שלו אינה מריה... הוא בן אדם שהתחבר לקדוש ברוך הוא. ב. אמרה מרים לאביה: מה קרה, למה עזבת את אמא? הסכים עמרם לדבריה וחזר לאשתו, וכתוצאה מכך נולד משה. אמר לה עמרם: מה עושים עכשיו? מרים לא צריכה לתת תשובה, יש זמן. משה רבנו נולד קודם זמנו שלושה חודשים, ועד שיגיע המצרי לבדוק אם זה בן או בת כבר נמצא פתרון. בינתיים היא אינה אומרת מילה. והנה הגיע הזמן, וההחלטה הייתה לשים אותו בסוף, "ותתצב אחותו מרחוק לדעה מה יעשה לו". מי זה "לו"? לא למשה, אלא לקדוש ברוך הוא, לראות מה יעשה עם משה, איך יציל אותו. היה לה ברור בביטחון מוחלט מה יהיה עם משה, שהרי דרכו קם במצרים דור שלם. ואז "ותרד בת פרעה לרחוץ על היאור". "אמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בר יוחאי: מלמד שירדה לרחוץ מגילולי אביה" (סוטה יב).

איך הגמרא ידעה זאת? היכן זה כתוב בתורה? מכיוון שהלכה לרחוץ "על היאור", והרי לא רוחצים על היאור אלא ביאור. היאור הוא אלוהי מצרים, ואליו נכנסים פרעה ואולי בני ביתו ולא אף אחד אחר. נערוותיה הולכות על יד היאור, הן צריכות לשמור מרחק, והיא הולכת לרחוץ על היאור כי היא מאסה בכל השקר ובכל גילולי בית פרעה והפיכת היאור לאלוהים. ואז מה קורה? היא רואה תיבה בתוך הסוף. נאמר בחז"ל (שם): "אָמְרוּ לָהּ: גְּבַרְתֵּנוּ, מִנְהַגוֹ שֶׁל עוֹלָם, סֵלֶךְ גּוֹזֵר גְּזָרָה וְכָל הָעוֹלָם אֵינָן מְקַיְמִין אוֹתָהּ וּבְנֵיו וּבְנֵי בֵיתוֹ מְקַיְמִין אוֹתָהּ, וְאֵת עוֹבְרֵת עַל מִצְוֹת אֲבִיהָ. מִיָּד בָּא גְּבַרְיָאֵל וְחַבְטָן בְּקַרְקַע. וְתִשְׁלַח אֶת אִסְתָּהּ וְתִתְקַח, רַבִּי יְהוּדָה וְרַבִּי נְחֻמִּיָּה, חֵד אִמְר יְדָה וְחֵד אִמְר שְׁפָחָה, טַעֲמָא דְמָאן דְּאִמְר יְדָה, דְּכִתְיִב: 'אִסְתָּה', וְטַעֲמָא דְמָאן דְּאִמְר שְׁפָחָה, דְּלָא כְּתִיב יְדָה. עַל

דַּעֲמִיָּה דְּמָאן דְּאָמַר שְׂפָחְתָּהּ כְּשָׂבָא גְּבַרְיָאֵל וּחְבָטָן בְּקַרְקַע הַיְיִחַ לָהּ אַחַת מִהֶן
דְּלָאוּ דְּרָךְ בַּת מְלָךְ לְעַמְדַּיְיָהּ". כלומר: הן לא יכלו להישאר שם, כיוון שכולן
היו שרוטות בידיהם ורגליהם והיו צריכות לחזור. הן הלכו, והשאירו אחת, אך
גם היא הפריעה לה, כי אם היא תגלה מה שראתה שבת פרעה הצילה ילד,
קרוב לוודאי שיהרגו אותה. לכן "ותשלח את אמתה". אם הכוונה לכך ששלחה
את ידה, היה צריך לכתוב ידה, ואם הכוונה ותשלח את שפחתה, היה צריך
להיות כתוב ותשלח את שפחתה. אומר הנצי"ב שתיבה זו אינה מדויקת, בין
למ"ד ידה ובין למ"ד שפחתה. למ"ד שפחתה היה ראוי לכתוב שפחתה, ולמ"ד
אמתה ראוי היה לכתוב ידה. אלא יש שתי משמעויות, האם שלחה את שפחתה
שנשתיירה אצלה לאיזה דבר כי א"א להשאיר אותה לבד, והיא עצמה שלחה
ידה ותקח, ומשום זה לא נודע הדבר. למה שלחה? כדי שאף אחד לא ידע שהיא
הצילה וכך תישאר בחיים.

אם כן, משה, שפרעה רצה להרוג אותו ולהפוך את המים עליו, הוא עתיד להפוך
את המים על פרעה. המעניין מאוד הוא שאין פה שם אחד: "ותתצב אחותו
מרחוק לדעה מה יעשה לו", "והנה נער בוכה", "ותאמר אחותו". השם היחיד
שכתוב הוא שמה של בת פרעה שנותנת את השם משה לתינוק, "כי מן המים
משייתהו". למה לא מזכר אף שם? האם לא מגיע למרים, שבזכותה קם דור
חדש וקם מנהיגם של ישראל משה רבינו, שיוזכר שמה? נראה זאת בהמשך.
אותו פרעה שרצה להפוך את המים על משה, הכל התהפך עליו ומשה עתיד
להפוך את המים על פרעה. רבי יהודה הלוי כתב פזמון ידוע שנוהגים לומר
בברית מילה ובחלק גדול מהקהילות גם בשביעי של פסח. הפזמון הוא "יום
ליבשה [ובמקום אחר כתוב ים ליבשה] נהפכו מצולים שירה חדשה שבחו
גאולים". בהמשכו כתוב דבר מעניין:

"הבאים עמך בברית חותמך ומבטן לשמך המה נמולים, שירה חדשה שיבחו
גאולים". ריה"ל מחבר את שביעי של פסח למצוות ברית מילה. האם ברית
מילה הייתה בים סוף? הרי "ואעבור עליך ואראך מתבוססת בדמיך, ואומר לך
בדמיך חיי ואומר לך בדמיך חיי", - דם פסח ודם מילה קודם יציאת מצרים.
איך זה מתחבר לגאולתנו בים סוף?

ויותר מזה, הוא הולך גם בדברי רש"י, איך נאמר: "ועל כנפי כסותם יעשו גדילים,
שירה חדשה שבחו גאולים". לא רק רש"י, גם רבי יהודה הלוי מחבר את ימי
הפסח עם מצוות ציצית. "למי זאת נרשמת, הכר נא דברי אמת, למי החותמת

ולמי הפתילים, שירה חדשה שבחו גאולים". איך הדברים מתחברים אחד עם השני? ברית מילה הייתה לפני שיצאנו, ציצית הרבה אחרי שעברנו את הים, איך זה מתחבר?

אומר ה'משך חכמה' (במדבר טו מ) דבר מדהים: הקדוש ברוך הוא החליט לברוא אותנו, אך לא הייתה אפשרות שקודם אנחנו נברא ואח"כ הקב"ה יברא את העולם. מה הבעיה? הרי רוח אלוקים מרחפת על המים, אם כן בורא עולם יבנה תיבה, ייצור אותנו בתוך התיבה ומחלונות התיבה נוכל לראות כל יום מה הקב"ה בורא, וכך לא נצטרך להגיד "זכר ליציאת מצרים" אלא "זכר למעשה בראשית". אם כן מדוע אומרים זכר ליציאת מצרים ולא לבריאת העולם? אומר הרמב"ן: כיוון שלא היינו שם. אין מצב שנהיה, כיוון שבורא עולם כל כולו זה אורו. זהו אור שאין יכולת לבשר ודם לעמוד מולו, ולו לשבריר שנייה. לכן בורא עולם קודם כל מכסה את אורו ואז יש יכולת לאדם לחיות. הכיסוי שמכסה את אורו של בורא עולם הוא העולם, כנאמר בתהילים: "עוטה אור כשלמה". בורא עולם עטף, הוא עוטה אור, איך? כשלמה. כמו שהבגד מכסה את גופנו, כך כביכול העולם מכסה את אורו וזיוו של בורא עולם. לפעמים בורא עולם מראה לנו מעט מהאור הזה, אלו הניסים האדירים, אך לחיות, לבנות וליצור אי אפשר כשאורו גלוי אלא רק כשאורו מכוסה. הכיסוי הזה שנקרא עולם נברא במיוחד עבורנו, והוא נוצר כארבע כנפות. "וקבץ פזורינו מארבע כנפות הארץ". העולם הרי עגול, מארבע כנפות הארץ. ולמה יצרתי את הכיסוי בצורה כזו? כי אני רוצה שתרגישו שאתם שותפים איתי בעולם הזה. אני יצרתי את ארבע הכנפות, ואתם תטילו בכנפות האלו ציצית, ובכך תהיו שותפים, כך נוכל לעבוד יחד. כשם שהדברים אמורים ביחס לעולם הגדול בו אנו מתהלכים, כך הדברים אמורים גם כן ביחס לעולם הקטן, אנחנו. כל מה שיש בעולם הגדול, אומרים חז"ל, נמצא בנו, כל חלק מגופנו מסמל חלק אחר בעולם. אומר בורא עולם: לא בראתי אתכם בשלמות, אלא אתם תיצרו את השלמות, תהיו שותפים. איך? בברית המילה. אם כן ברית המילה ומצוות ציצית הן מצוות שעניינן - בהיבט אחד בדברי חז"ל - ללמד אותנו שנרגיש שותפים.

נלכן העבודה הראשונה במקדש כל בוקר היא תרומת הדשן. מתחילים בפינוי זבל. מדוע? האם אי אפשר להתחיל עם קרבן תמיד ומאוחר יותר יפנו את השאריות? כמו כן, מי עושה את תרומת הדשן? כוהן לבוש בבגדי כהונה. האם אין איזה עובד זר שאפשר להעסיק אותו לעבודה זו? אפילו לישראל אסורה מלאכה זו, רק כוהן בבגדי כהונה. כותבים תוס' הרא"ש בשם רבי יהודה ברזילאי

שזה הדבר החסר לד' יותר מכל דבר אחר במקדש, יותר מהמנורה, השולחן והמזבח. כל מה שחסר לו הוא הרמת הדשן, תרומת הדשן. הקב"ה רוצה שנבין שאנחנו שותפים. שותפות אינה רק שאני סומך על הבן אדם, ולא רק שהוא נחמד או בעל מידות טובות. כל זה נכון, בלי זה לא תהיה שותפות בשום דבר, לא בנישואין, לא בבית ולא בעבודה. אך המילה שותפות משמעה מקום, ספייס, לתת מקום. בורא עולם לא יכול היה להיכנס לכאן לפני חמש דקות, כי היה לכלוך, וכעת ניקיתי והוא יכול להיכנס. יצרנו מקום לקב"ה להיכנס, והקב"ה אומר: אתן לך מקום להגיע אלי. לכן אחד משמותיו של הקב"ה הוא המקום].

לכן ציווה אותנו הקב"ה במצוות ציצית וגם במצוות מילה, כיוון שנו צריכים להשלים ולהרגיש שותפים בבריאה כולה. מתי הרגשנו בפעם הראשונה שאנחנו שותפים עם קודשא בריך הוא? לא במצרים, שם היינו בסרט. שם היה דם, צפרדע, כינים. הקב"ה אתה ענק, אין עוד מלבדו, כולם היו בהתפעלות נוראה, - אך כצופים מהצד. מה היה בשעת קבלת התורה? פחד פחדים, עמדנו באימה נוראה, ביקשנו ממשה: "דבר אתה עימנו ונשמעה ואל ידבר עימנו אלהים פן נמות". אם כן, מתי הרגשנו שאנחנו שותפים? בקריעת ים סוף.

מה קרה שם? נדמיין שוחה בים ביום רגיל, הים רגוע, תענוג. פתאום הים נכנס למערבולת, והסיכוי של השוחה לשרוד אפסי. בכל שנייה שעוברת הוא מתרחק מן העולם, הוא כבר במקום אחר. והנה המציל קופץ, שוחה, מגיע אליו ונותן לו יד. מה התחושה? הייתי כבר שם - עכשיו אני פה. "חיינו המסורים בידך". מתי הרגשנו את זה? בשעת קריעת ים סוף. "המים להם חומה מימינם ומשמאלם" ו"רוח קדים עזה כל הלילה" זה פחד פחדים. המים מתניידים מצד לצד. האם נעבור את זה? האם נצא מזה? האם ניצל ונחזיק מעמד? לכאורה הכל נגמר, אפשר לומר "שמע ישראל" ויודוי. ולפתע יצאנו משם. הרגשנו בנפשנו ובכל מהותנו את חיינו המסורים בידך. אמנם מה שהרגשנו לימד אותנו לא רק מה קרה לנו שם, לא רק הבנו את האתמול, אלא ברגע זה אנו מבינים כל רגע של המחר. הבנו שגם אתמול זה היה יד שבורא עולם נתן לנו, וגם מחר, וגם כל רגע בחיים, גם אם רואים וגם אם לא רואים, גם אם מרגישים או חושבים אולי הפוך, - הקב"ה נותן לנו יד, "חיינו המסורים בידך". וכשמישהו מושיט לכם יד, מה כל אחד עושה? - מושיט יד חזרה.

בורא עולם רוצה מאיתנו שנושיט לו יד, שנבין שהיד שהוא נתן לנו זה לא רק יד מנופפת לשלום, אלא אנחנו שותפים, יד ביד, שנדע איך לתת את היד אחד לשני.

יש כאן דבר מדהים. בתחילה שאלנו עבור מי אומרים "כל דכפין", הרי מי שבחוץ אינו שומע, ומי שבפנים כבר נמצא בפנים. יש כלל שנמצא אצל הגר"א ור' צדוק ועוד אחרים: כל סוגיא שרוצים ללמוד מחז"ל צריך לראות היכן היא מופיעה בפעם הראשונה. היכן מופיע בפעם הראשונה בתורה פסח? - בסדום. אפשר לראות מה קורה שם ולהבין מה קרה בפסח במצרים. איך נאמר בסוף אצל לוט? "ויפצר בם האיש מאוד ויסורו אליו ויבאו אל ביתו ויעש להם משתה ומצות אפה ויאכלו". כתב רש"י: "ויעש להם משתה ומצות אפה, פסח היה". מהיכן ידע רש"י שפסח היה? היכן הדבר כתוב? אדם רעב בא הביתה, לא משנה האם הוא בן בית או אורח, דבר ראשון צריך להרגיע את נפשו: בוא תאכל מצות אותן מכינים הרבה יותר מהר ובקלות מאשר לחם. אם כן קודם שיאכלו משהו ואחר כך נדבר עימם. מניין? נראה בפסוקים:

"ויעש להם משתה ומצות אפה ויאכלו", זה בסדום. ומה נאמר במצרים? "על מצות ומרורים יאכלוהו". בסדום כתוב "ויצא אליהם לוט והדלת סגר אחריו", ובמצרים כתוב "ואיש לא יצא מפתח ביתו עד בוקר". בסדום כתוב "ואת האנשים אשר פתח הבית הכו בסנורים מקטן ועד גדול וילאו למצא הפתח", ובמצרים כתוב "ופסח ד' על הפתח ולא יתן המשחית לבא אל בתיכם לנגף". בפסח בסדום כתוב "וידבר אל חתניו לוקחי בנתיו ויאמר קומו צאו מן המקום הזה", ובפסח של מצרים אומר פרעה אל אהרון ואל משה: "קומו צאו מתוך עמי גם אתם גם בני ישראל". בפסח בסדום כתוב "ויתמהמה ויחזיקו האנשים בידו וביד אשתו וביד שתי בנתיו בחמלת ד' עליו ויוציאוהו ויניחוהו מחוץ לעיר", ובפסח במצרים כתוב "ולא יכלו להתמהמה וגם צידה לא עשו להם". זו הקבלה מדהימה בין פסח מצרים לפסח של סדום. מה יצא בסופו של דבר מהפסח של סדום? - עמון ומואב, שלעולם לא ייכנסו בקהל ד', כיוון שלא קדמו אתכם בלחם ובמים, לא קיימו את ה"כל דכפין". אך מי יצא משם? - רות, דוד, משיח. אם כן הכנסת אורחים בעצם מקרבת את הגאולה. בניסן נגאלו ובניסן עתידין להיגאל. מה פירוש הכנסת אורחים? "כל דכפין" פירוש הדבר לתת את היד ברגע נתון שהשני צריך. לעזור לזקן לעבור את הכביש, ואם זו הלוואה או הכנסת אורחים, או כל דבר אחר. זו קריאת הכיוון באמירה של תחילת הלילה "כל דכפין", פירוש הדבר שאני מבין שאני מהפסח הזה לא רק יוצא ושואל את כל מי שאני מכיר איך היה הסדר, איפה הייתם ומה עשיתם? אין בעיה בזה, אך יש שאלה נוספת שאדם צריך לשאול את עצמו: מה לקחתי איתי מהפסח, זה עבר לידי או הפך להיות חלק ממני? אני רוצה ולו בקצת לחזק את ה"כל

דכפין", לתת את היד למי שצריך, ולו קצת יותר ממה שעד עכשיו נתתי. באותו רגע שכך עשיתי - אז יצאתי ממצרים. לכן כתוב ברמב"ם: "בכל דור ודור חייב אדם להראות את עצמו כאילו יצא עתה משעבוד מצרים". אתם מכירים אדם אחד בעולם שאתם יכולים להצביע עליו שבליל הסדר או בפסח יצא ממצרים? סיפרנו ביציאת מצרים, אנשים סיפרו על המצרים שלהם שהם יצאו ממנו, אך להרגיש כאשר אנחנו ליד שולחן ערוך, אוכלים בהסיבה ובנחת - שיצאנו ממצרים. אך דברי חז"ל קודש קודשים. מה פירוש? בא הרמב"ם ומלמדנו שאכן גם בתשע"ח יצאנו ממצרים, "זכרת כי עבד היית בארץ מצרים".

היכן מופיע פסוק זה בתורה? בפרשת ראה, "כי ימכר לך אחיך העברי או העבריה ועבדך שש שנים ובשנה השביעית תשלחנו חפשי מעמך. וכי תשלחנו חפשי מעמך לא תשלחנו ריקם. העניק תעניק לו מצאנך ומגרנך ומיקבך אשר ברכך ד' אלהיך תתן לו". מה ראתה התורה לבקש מאיתנו שניתן לעבד מענק שחרור לאחר שש שנות עבודה? עד עכשיו הוא היה עבד. עבד זו עבודה, עסקים. כעת הוא אח שלי, אח שלי חוזר הביתה, לשגרה, הוא צריך לחפש עבודה. בוא ונמלא לו את המקרר כדי שבועיים ואולי יותר מכך הוא לא יהיה טרוד בפרנסת אשתו והילדים. בזמן זה הוא יוכל ללכת כל יום לראיון עבודה, ואולי אף בשבועיים אלו אעזור לו אפילו במקצת למצוא עבודה ולהיכנס למסלול הישן-חדש לחיים. אומרת התורה: "הענק תעניק לו". כאשר אני יוצא מהפסח הזה ואני מראה שהבן אדם לחברו שלי קצת יותר טוב ממה שהיה עד עכשיו, ש"כל דכפין" שלי קצת יותר טוב, שהלב מרגיש יותר, הדיבור שונה ממה שהיה והאוזן שומעת יותר. כשיש לי את זה - אז אנחנו אחד. אומר הקב"ה: למדתם שאנחנו שותפים, קיבלתם את היד שלי. איפה הייתם קודם לכן? שם, בעולם האחר, ועכשיו אתם פה בחזרה.

לכן מהיכן לומדים תחיית המתים מן התורה? משירת הים. כאדם שנמצא שם ומגיע לכאן בעז"ה. הרי זה דבר מדהים. אדם נפטר, ר"ל, עושים מצבה גדולה ובני הבית יושבים ומנסים לחשוב מה לכתוב ומה לא לכתוב. לכאורה חבל על הזמן והכסף, למה צריך את המצבה? זה לא בשביל המשפחה, אלא בשביל הנפטר. אומרת המשנה שבראש חודש אדר משמיעים על השקלים, מתקנים את הדרכים ומציינים את הקברים. משמיעים על השקלים - תרומה חדשה. מתקנים את הדרכים - אחרי החורף. מציינים את הקברים - אחרי החורף כדי שהכוהנים העולים לרגל לא יתקרבו לד' אמות של הקבר ולא ייטמאו. אך אולי יש עוד סיבה לכך שמציינים את הקברים. אומר ה"טור": בניסן תהיה תחיית

המתים. תחיית המתים בהר הרצל ובהר המנוחות וכו', אלו דורות של משפחה וחברים, ניגשים ומתחבקים בהתרגשות אדירה. אך הרי כל אחד שיצא מקברו צריך לחזור בדיוק לאותו מקום ממנו יצא, ולברך בשם ומלכות: "באדאמ"ה שעשה לי נס במקום הזה", ואיך יזכור היכן היה? זו המצבה. המצבה היא האמונה שלנו בתחיית המתים, כפי שביקש ר' אריה לויין שיכתבו על המצבה שלו שכל אחד שיבוא יאמר את אני מאמין באמונה שלמה שתהיה תחיית המתים.

בקריעת ים סוף כבר היינו שם, נולדנו מחדש, קיבלנו יד, והבננו שהיד הזאת מחזיקה אותנו כל שנייה, אתמול עכשיו ומחר. בורא עולם רוצה שנחזיר לו את היד. שנלחץ לו יד. איך? ניתן יד אחד לשני. כבר בפסח מצרים זה התחיל, כפי שכתוב: "ויקרא משה לכל זקני ישראל ויאמר אליהם משכו וקחו לכם צאן למשפחותיכם ושחטו הפסח". מה פירוש "משכו"? את מי מושכים? מדוע לא אמר: קחו לכם צאן? יש עוד מקום אחד בו כתוב "משכו" - במכירת יוסף. "ויעברו אנשים מדינים סוחרים וימשכו ויעלו את יוסף מן הבור וימכרו את יוסף לישמעלים בעשרים כסף ויביאו את יוסף מצרימה". גם שם הייתה משיכה, אך שם עניינה היה למכור, לפצל ולהפריד, ואילו המשיכה שלנו עניינה "משכני אחריו נרוצה", המשיכה שלנו היא חיבור יחד.

לכן באה התורה ואומרת לנו שבכל הצלתו ולידתו של משה רבנו מה היה שמה? "ותתצב אחותו מרחוק לדעה מה יעשה לו". לא מגיע לה שיזכירו את שמה? "והנה נער בוכה". איזה נער? הרי הוא רק בן שלושה חדשים. אומרים חז"ל שנער הוא אהרון. ואחותו ניגשת עוד פעם "האלך וקראתי לך אשה מינקת מן העבריות". למה לא כתוב השם? כי באה התורה ואומרת שממש לא משנה איך קוראים לה, מרים או רחל, שרה או יעל, רבקה או כל שם אחר. מה שמעניין שזו אחותו. אם יש כזאת אחות ויש כזה אח, אז גם תינוק בן שלושה חדשים יישאר בחיים והוא ינהיג את ישראל.

המנהיג שלנו שהוציא אותנו מגלות לגאולה קיומו פה כי יש לו אחות. רוצה לדעת מיהי אחותו? תדע, נגלה לך, אומרת לך התורה שם בשירת הים, "ותקח מרים הנביאה אחות אהרון". הם אח ואחות שעמדו איתו. כשיש את זה זה המפתח. וכשרואים את הדברים באמת באופן הזה, באמת מבינים ומרגישים שכל האומר שירת הים בשמחה מוחלים לו כל עוונותיו. מהי שירת הים בשמחה? פירוש הדבר שאני מבין ומרגיש שחינו מסורים בידי הקב"ה. אתה

היד, ואתה רוצה את היד שלנו. אנו שותפים. זה ברית המילה, חזו מצוות הציצית שמתחברת לימי הפסח.

לכן לא במקרה סיים רבי יהודה הלוי את הפיוט: "ידידים רוממוך בשירה קדמוך, מי כמוך ד' באלים, שירה חדשה שבחו גאולים, ותביא גאולה לבני בניהם". ידידים רוממוך, כי ידיד זה לא רק חבר, ידיד זה יד ביד. זה הכוח שלנו. וכשיש לנו את זה יש לנו הכל. ויש לנו את זה. זה אצלנו. זה שיר השירים שבליל הסדר, וזה שיר השירים של כל ערב שבת. זה החיבור חזו העבודה הגדולה, והצימאון הוא אדיר.

שני סיפורים קצרים מהשבתות בארץ ממקומות שונים. בדגניה עומדת בחורה ולפני שאני מדבר מציגה ושואלת שאלה. היא אומרת: כל מי שמגיע אלינו בודקים ורואים מיהו ועומדים יחד. שאלה אחת אשאל בבקשה. ואז היא שואלת: למה אתם הדתיים גנבתם לנו את המדינה? אתה רואה את הזקנים האלה, הם זוכרים את הזקנים של דגניה, הם יספרו לכם, ואני לא נגד, יש לי בבית שלושה קדושים, שלושה שחזרו בתשובה, אצלנו מי שחזר בתשובה הוא קדוש. פה אין מקום לפלפולים או לדרשות, פה צריך השגחה פרטית. אמרתי לה: אני ממש מודה לך, לא ידעתי איך אני מתחיל, הרמת לי שאלה להנחתה. אז אמרתי לה: היה יהודי שגמר ביום חמישי נסיעת עסקים, חזו הייתה נסיעה די גדולה וראה שלא יספיק להגיע הביתה לשבת. אמרו לו שהוא יכול לנסוע לשבת לעיר הגדולה יותר, שם יש ישיבות גדולות ובתי כנסת גדולים, אך מה שתראה פה זה פעם בחיים. יש פה חזן, מקהלה ורב שמדברים. אתה תרגיש יותר מאווירה של יום כיפור. תרגיש באוויר. בסוף הוא נשאר. אחרי התפילה ניגש אליו הרב ושאל: איך היה? ענה שהכל היה מדהים בדיוק כמו שאמרו לי. רק שאלה אחת לי אליך: למה כל העולים לתורה היו ד"ר? אין פה אף יהודי אחר? אמר לו: אתה לא מבין, השבוע זה הד"ר, שבוע הבא זה עורכי דין, שבוע אחרי פחחים וכו' כל אחד בשבוע שלו. אתם דגניה 1882 הייתם העלייה השנייה לתורה, והיום כבר עלייה חמישית. אין עלייה חמישית בלי עלייה שנייה, אך לא נעצרים בעלייה שנייה אלא ממשיכים הלאה ובונים. ואנחנו בעצם כולנו מתעלים ביחד. זה מצא חן בעיניהם והכל המשיך כרגיל. יש בידינו עוצמה רבה.

הייתי בשבת בקרית שמונה. בערב שבת נכנסתי לבית כנסת וראיתי שהוא מלא עד כדי כך שאנשים עומדים צמוד לקירות. שאלתי: מה קרה? אמרו לי: זה לא כל שבת, רק השבת, שחקני הפועל קריית שמונה באו לשיעור. למה? יש להם מחר משחק, בשבת. הקבוצה מחיפה הגישה בג"ץ שהם יכולים להביא יותר שחקנים בשבת, והקבוצה מקריית שמונה שאינה משחקת בשבת נאלצה לשחק בשבת, אז הקבוצה

החליטה לבוא לשיעור, וכמובן שגם האוהדים באו. אמרתי: הקב"ה הרווחנו זיכוי רבים.

שבת אחרת הלכתי למקום אחר בקרית שמונה. אני חוצה את העיר ועובר חמישים מטר מהמגרש. השחקנים כבר על כר הדשא ומודיעים ברמקול שמפני קדושת השבת אנו מבקשים לא להשמיע שום כלי נגינה ושום דבר שיש בו חילול שבת שיעודד את השחקנים, רק לעודד בעזרת הקול, אפילו לא מחיאות כפיים. בקיצור מודיעים שוב ושוב את ההלכות. שתי נשים שם שואלות אותי: שילמנו כסף, אין לנו מוקצה, האם אפשר ללכת לראות את המשחק? אמרתי להן: אני אורח, תעשו מה שתרצו. הן שאלו זאת שלוש פעמים, לכן הסברתי להן למה זה בלתי אפשרי. הן אמרו לבעלים: זהו, הולכים הביתה. חמישים מטר מהמגרש אוהדים שרופים חוזרים הביתה מאהבת ד'. הם שרופים על ד'.

בערב מלחמת ששת הימים, בית וגן, בכניסה להר הרצל הכינה העיריה 10,000 ארונות קבורה. הצפי היה שזה יהיה מספר ההרוגים במכת האש הראשונה, בסוף השנה אמר ראש העירייה לא לקנות סוכות, יש עצים בחינם. אומר לנו הקב"ה: מה אתם עושים ארונות קבורה, מה קרה? זה בשביל סוכות. כשאנחנו ביחד זה המפתח. אנחנו נכנסים לשנת אחכה לו. אחכה לו בגימטריה 70. איך אחכה לו? שנדע לתת יד אחד לשני. זו העבודה הגדולה שלנו, וזה בכל המעגלים: בשכונה, בעבודה ובבית ננסה, מילה אחת טובה. מילה אחת, אמירה אחת למישהו, חיוך למישהו, אין לנו מושג כמה הדברים פועלים, כמה הדברים האלה הופכים עולם ומלואו מקצה לקצה. יש לנו את זה, ואנחנו עושים את זה עם כל האמת וכל הטוהר וכל הקדושה פה.

נאמר לבורא עולם: אתה נתת לנו יד של שלושים ושלוש אצבעות באו"ם כשהצביעו ונתנו לנו אישור להקים את המדינה. נתת לנו יד במלחמת העצמאות, במעפילים, במעברות, במלחמת הביצות, בששת הימים, ביום כיפור, בכל האינתיפאדות, בהרמת קרן התורה, בטכנולוגיה, בכלכלה כל הזמן הקב"ה נותן לנו יד. אפילו עיוור רואה את זה. ניתן את היד הזאת בחזרה איש לרעהו. זה המפתח לכל.

הגמרא שואלת במסכת פסחים איך שותים ארבע כוסות בליל הסדר, הרי זה מספר זוגי וכל מספר זוגי יוצר מזיקים. עונה הגמרא מספר תירוצים, וביניהם שליל הסדר הוא ליל שימורים ואין מה לדאוג. תירוץ נוסף הוא שכל כוס עומדת בפני עצמה. מה הבעיה במספר זוגי, למה זה יוצר מזיקים? מסביר המהרש"א שהכל בא מבורא

עולם והכל חוזר אליו. הכל זה אחד איתו וממנו הכל. אך מספר זוגי בא לייצג עוד אלטרנטיבה, כביכול יש קודשא בריך הוא ויש עוד משהו אחר. לכן מספר שאינו זוגי עניינו הוא אחד כאן, אחד בצד השני והשלישי מחבר אותם ביחד. חמש שנים בכל צד והאמצעי מחבר. לכן כל יום זוגי בבריאה יש איתו בעיה. מה קרה ביום שני? נותר הגיהנום. ביום רביעי נולדו המזיקים. ביום שישי נולדה מיתה לעולם בחטא האדם הראשון.

ניקח את דברי המהרש"א עוד צעד קדימה. במסכת ראש השנה כתוב שלא אד"ו ראש, דהיינו ראש השנה לא חל בימים א,ד,ו. וכן לא בד"ו פסח, דהיינו פסח לעולם לא יחול בימים ב,ד,ו רק בימים אי זוגיים. היום הראשון של פסח מראה לנו את האחדות שלנו עם עצמנו ושלנו עם קודשא בריך הוא.

אם נראה כך את הדברים, נזכה באמת השנה ויתקיים בנו שאחכה לו, ונראה לפני אדון כל בביתו המרום, ונזכה לאכול מקורבנות הפסח ושאר הקורבנות, וד' ימלא את כל משאלות לבנו לטובה.

התבוננות בסיבוכי הגאולה מלחמת התרבות

הרב יוסף קלנר¹

א. הסיבוכים בגאולה

ידועים דברי הרב צבי יהודה בשיחתו ביום העצמאות 'מזמור יט למדינת ישראל': "... אותה הדרגה קמעא קמעא שהיא קובעת את המהלך גאלתם של ישראל כל מהלכיה הגשמים והרוחניים כוללת בתוכה גם את כל העיבובים והכשלונות והעצירות והסיבוכים אשר לכל פרשת המהלך. סיבוכים ישנם, אנחנו לא מחניפים לרשעים, יש אפיקורסים ורשעים בישראל ובמלכות ישראל ויש די דברים של חילול ד'. אנחנו לא מתעלמים מזה".

במסגרת הסיבוכים הקיימים בגאולתנו, בשנים האחרונות נוספו כמה סיבוכים שבעבר לא היו, על כן נראה שנוצר הצורך לחזור על הראשונות. את הנושא שבחרתי לדבר עליו אציג להלן, גם נושא זה חשוב לשנן, אלא שהוא פחות שגור על הלשון ופחות טריוויאלי. נפתח בדברי הרב ב'אורות'(ישראל ותחיתו' סעי' כז):

"וישראל ישוב על מכונו וכח שבטיו ישוב אליו באחדות הרמונית, "ועוד תעבורנה הצאן על ידי מונה". ומזבח ד' ההרוס יבנה עוד הפעם על ידי שנים עשר אבנים, "כשנים עשר שבטי בני יעקב אשר היה דבר ד' אליו לאמר ישראל יהיה שמך", על ידי אליהו מלאך הברית, אשר מאז נקרא על ידי קנאתו "ד' הוא האלהים" הולך הוא ועובד עבודת השלום להשיב לב אבות על בנים ולב בנים על אבותם, על ידי אור רזי תורה העליונים ההולך ושוטף בכנסת ישראל ומתפלש בכל מעבדיה, עסקנותה, ספריותיה, תקוותיה ועבודותיה, המתראים בצורות שונות"

1 שיחה זו נערכה על ידי תלמידים והיא על אחריותם בלבד. לא ניתן היה להביא כאן את דברי הרב קלנר במלואם, על כן מומלץ לשמוע את השיעור המלא המופיע באתר 'כי מציון'.

ועיקר הסיבה שהבאתי פסקה זו, היא בשביל השורות הבאות:

"מקדש ומחול, מבנין וגם מהירוס"

על נושא זה באתי להרחיב: ההירוס.

"אמנם כולם כאחד"

החול והקודש, הבניין וההירוס.

"עסוקים בבנין הפנימי והחיצוני"

לא רק מבחינה חיצונית אלא גם מבחינה פנימית.

"הפרטי והכללי"

לא רק הכללי אלא גם הפרטי. ברצוני להדגיש דווקא את הצדדים שבדרך כלל פחות שמים לב אליהם: ההירוס, הפרטיות וכו'. כולם כאחד הולכים ובונים את עם ישראל ששב אל מכונו, ואת מזבח ד' ההרוס. כל זה הולך ומתרחש למעלה למעלה. לא רק למעלה, אלא למעלה למעלה.

"למעלה למעלה מחוג הכרתם של כל הפועלים והעובדים עצמם"

האם הרב מתכווין כאן לחלוצים? לא רק, הוא מתכוין גם לתלמידי החכמים. גם הם בונים, "אל תיקרי בנין אלא בונין". למעלה ממה שחושבים תלמידי החכמים, למעלה ממה שחושבים החלוצים ולמעלה ממה שהפוליטיקאים חושבים. למעלה ממה שכולם חושבים. למעלה למעלה, כמו "לעילא ולעילא" של ימים נוראים.

"וגבוה הרבה יותר מכל מטרתיהם המצומצמות, רק בעצת ד' אשר יעץ לתת לעמו אחרית ותקוה. "באחרית הימים תתבוננו בה בינה"."

הרציה"ה היה אומר שאנחנו כבר באחרית הימים עליה פסוקים אלה מדברים, ואני רוצה לתרום את פרוטתי הדלה להתבוננות "בה בינה".

ב. ההתבוננות "בה בינה"

ובמסגרת זאת חשבתי לגלות לפניכם סוד (כי בליל הסדר, שותים ארבע כוסות, ויש מסבירים "והיא שעמדה לאבותינו ולנו" "והיא" - הכוס, הסוד שהיא מביאה).

אקריא בפניכם דברים שכבר שנים אני אוצר במחשב שלי, קבוצה לא גדולה של סיפורים. יהיה זה בבחינת המשך ליל הסדר, בו הגאולה מתעוררת ע"י הסיפור. הקו דומה בכל הסיפורים שכתבתי, הוא שימת הלב אל ההרס, הבונה בעצת ד' לא פחות ולפעמים אף יותר מהבונים.

ג. הסזון

סיפור זה שמעתי בהיותי תלמיד בישיבה התיכונית 'נתיב מאיר' בירושלים (עברו מאז 40 שנה). הביאו לנו מרצה, איש לח"י (ששמו היה אם אינני טועה עמיחי פייגלין כך כתבתי לעצמי, אך אולי היה זה מתתיהו שמואלביץ), כנראה זה היה לקראת יום העצמאות.

סיפר איש הלח"י, שלפני כחודש הזמן ללונדון, שם התקשר לג'נטלמן בריטי, הציג את עצמו בפניו וכך אמר לו: "אני האיש שלפני עשרים וקצת שנה חיכה לך בחדר מדרגות ב'פו, והודות לכך שבניגוד למצופה לא הגעת למקום, אנו מדברים ברגע זה. האם אתה מעוניין לבוא ולשוחח על אותם הימים?". אותו הג'נטלמן היה בימי המנדט קצין מבריק של הבולשת הבריטית, ועשה את עבודתו בצורה שגרמה ללח"י לסמנו כמטרה הכרחית. הוא ניאות להצעה של איש הלח"י להיפגש. באותה פגישה אמר קצין הבולשת: "היום זה כבר ברור לי, באופן חד משמעי, ואני מתוסכל מכך שנפלנו ביד התעתוע הגאוני שניהל כנגדנו הישוב היהודי בארץ באותם הימים". מה היה? בשנת תש"ו היה שלב שבו הבריטים היו מרושמים על כל המחותרות בארץ. בפיקוד העליון של הממלכה היתה ישיבה נוקבת בדיון האם לצאת ולהשמיד את כל אותן המחותרות. המסקנה הפטאלית של הדיון ההוא היתה להימנע מכך. מדוע? משום שבאותו הזמן היה הסזון. "הסזון שלכם, פעם בשיאו, ולהערכת גורמי המודיעין, שהייתה בידינו, שכנראה הזנו על ידיכם באיזה אופן גאוני ובזאת לתעתע בנו, שמלחמת היהודים הזאת בינם לבין עצמם הייתה אמורה לעשות את העבודה. לכן הוחלט להשאיר את זה ליהודים, הם כבר יחסלו את עצמם. מדוע שנלכך את ידינו ונרים עלינו את קול מחאת הציבור הבינלאומי, הם עושים את העבודה טוב. כתוצאה מכך נמשכו האירועים כפי שנמשכו, יצאו מכלל שליטתנו, ונאלצנו לקפל את המנדט ולעזוב את פלסטינה", כך אמר אותו קצין בריטי לשעבר.

עכשיו תזכרו, כמה חשוב היה הסזון.

ד. נאום ראש הממשלה

בשנת תשע"א באייר כתבתי את השורות הבאות: "רצות שמועות מהחודש האחרון שראש ממשלתנו בנימין נתניהו התכוון לשאת נאום בפני הקונגרס בו התכוון לומר דברים שיש בהם נסיגה חמורה מהעמדות שעל בסיסן נבחר בבחירות האחרונות". אנחנו כבר זוכרים לכל הפחות ראש ממשלה אחד שכיום הוא כבר בעולם האמת, שנהג כך. וכנראה רצו אז שמועות שהוא הולך בעקבותיו. אמנם כתוצאה מפעילות מאולצת של השמאל הישראלי, שמשך בחוטים בפנטגון (כמו שהוא עושה כנראה כל הזמן). אמר הנשיא האמריקאי אובמה דברים שקוממו את ראש ממשלתנו. כתוצאה מכך שינה מר נתניהו את דבריו, מיתן אותם. ולמגינת לב התקשורת והשמאל הישראלי, חזר רה"מ מביקורו באמריקה, כשהוא עטור תהילה מהקונגרס האמריקאי ומהעם היושב בציון.

ה. עיר דוד

סיפור זה שמעתי מהגיבור של העניין, דוידל'ה. כתוצאה מתביעת השמאל לבג"ץ להפקיע את שליטתו של דוידל'ה בארי מפעילותו בעיר דוד, נידון הדבר ברשויות החוק, שם נקבע דוידל'ה כ"מסמר בלי ראש" בעיר דוד. כלומר הבג"ץ החליט שדוידל'ה מנהל את הדברים טוב ואי אפשר לערער על הדברים יותר מכאן ואילך, ורק הוא יהיה אחראי על עיר דוד. זה כתוצאה מפעילות השמאל.

ו. ההתיישבות ביש"ע

כתוצאה מהצקת שלום עכשיו באופן שיטתי בהתיישבות ביש"ע, הוסדרה ההתיישבות כולה, וכן כתוצאה מהמאבק בישוב מיגרון, הוחלט על בניית בתי קבע למיגרון ע"י הממשלה.

המצווה המחויבת מדאורייתא על ישיבת ארץ ישראל, היא ש"לא נעזבה ביד זולתנו מן האומות" (רמב"ן הוספות לספר המצוות לרמב"ם ד'), כל המצווה של ישיבת ארץ ישראל בראש הוא החלת הריבונות. הרבה יהודים מסרו נפשם ומוסרים נפשם להתיישב בכל מרחבי יש"ע, אך מי שגרם לריבונות הם השמאל. הם קיימו

את המצווה בצורה יותר מהודרת...

ז. תכנית ההתנתקות

עניין זה הוא עדיין פתח פתוח אצל כולנו, לכן אני לא מתכוון לומר שכבר עמדתי על רז העניין, אני רק מספר חלק מרזי העניין: "כתוצאה מתוכנית התנתקות איבד רוב מניין ורוב בניין מהעם היושב בציון את אמונו ב'תהליך השלום'".

ח. האביב הערבי

בשנת תשע"ד סיפר לי נהג מונית ממוצא כורדי או עירקי השולט בכל ניבי הערבית: "נסעתי לנופש במלון בקהיר עם אשתי". הוא הסביר שעלות השהות שם במלון 8 כוכבים, היא אפסית לבעלי הכנסה בארץ. עכ"פ שם הוא זוהה כפלסטינאי הנשוי לישראלית, למרות שהיא כורדית כמוהו, אך הם הבינו שהיא ישראלית והוא פלסטיני. המלון היה מלא באמירים ערביים. בשיחה עם אחד מהם, אמר לו האמיר: "מה שגרם להתפרצות האביב הערבי שמוטט את כל המרחב הערבי במהפכות אדירות של המונים תובעי הדמוקרטיה, הוא המשפט שנערך בישראל לנשיא המדינה משה קצב. במדינה שהערבים אצלו מפעילים כנגדה ללא הרף תעמולה שהיא מדינת אפרטהייד, המדכאת את הערבים ושוללת את דעותיהם, הכניס שופט ערבי סלים ג'ובראן, את הנשיא לכלא. כאשר בכל המדינות הערביות עם כל מעלליהם המושחתים של הנשיאים, אין שום סיכוי שישפט מי מהאנשים הנעלים על מעלליו. לא יעלה על הדעת שיהודי יהיה שם שופט. זו הזיה מוחלטת להרהר על האפשרות שיהודי הוא שישפוט את השליט על השחיתות ויכניסו לכלא". זה מה שפוצץ את ההמונים לבוא בתביעה "מדוע אצלו אין דמוקרטיה" ויצאו למהפכה.

אני לא יודע אם זה אמת, אך אני בטוח שהאמיר הזה סיפר את הסיפור הזה, כי הוא כל כך הזוי, ששום נהג מונית לא יכול להמציא אותו... על כל פנים, יש גויים שחושבים כך.

שימו לב לדברים הכי רעים שמתרחשים אצלנו, ועל זה נאמר "אז יאמרו בגויים הגדיל ד' לעשות עם אלה", אם הם אומרים אז גם אנחנו אומרים "הגדיל ד' לעשות עמנו היינו שמחים"(תהלים קכו).

ט. הגירת המוסלמים לאירופה

כתבתי זאת באלול תשע"ה: "בחודש זה החלה נדידת העמים של עשרות, שיובילו כנראה למאות ולאלפי אלפים של פליטים סורים פאקיסטנים ואפריקנים לנהור לאירופה ולגרמניה, מה שמעצים את בעיית טשטוש הזהות האירופית המאוימת בגלל מצבה הדמוגרפי בלאו הכי".

באירופה לא יולדים וגם לא מתחתנים, הם שואלים את עצמם: לשם מה להתחתן? בשביל להתגרש? לכן יש להם בעיה דמוגרפית, והיא מתחילה להיפתר ע"י הכוחות האפריקאים והמזרחיים הנוהרים לאירופה. זה מאיים להאיץ את תהליכים לקריסתה התרבותית הכלכלית והממשית באירופה וגרמניה. נכתב על זה כבר המון, עיינו למשל בספר 'ציוויליזציות גוועות'.

אוסוף על כך נקודה שלא ראיתי ששמו לב אליה. נדידת עמים זו מתרחשת מסוריה דווקא עכשיו, ולא לפני כן על אף ארבעת השנים הזוועתיות שהם היו שם. עכשיו כבר עברו שש שנים זוועתיות. לא אני חשבתי על כך. כמדומני ששמעתי זאת מאיש ביטחון. הערבים מנתחים את המצב שהתגלה עם אישור הקונגרס האמריקאי את הסכם הגרעין של אובמה עם איראן. בבגידתה זו של אמריקה בישראל מתברר באופן מוחלט וסופי שאין לסמוך על האמריקאים, ובזאת עלתה בתוהו תקוותם של כל המורדים בכל המקומות, שאמריקה והעולם הנאור יתערבו ויצילו אותם כאשר ידעו את זוועות המלחמה בסוריה. על כן הם קמים ונסים על נפשם לאירופה.

כולנו מקווים שתכף יתברר שמכל ההסכם הזה עם איראן לא יישאר כלום, אך מה כן ישאר? הבגידה של נשיא אמריקה בכל העולם הנאור ובראש ובראשונה ביהודים "אהוביו", הוא זה שהעצים את הזרימה המוסלמית לכיוון אירופה. אירופה בגלל מה שעשתה ליהודים בשואה אינה יכולה נפשית, מצפונית או מעשית (בגלל מחסור באמצעים צבאיים) לחסום את הגל המאיים עליה, ובמו ידיה וערכיה מטביעה היא ומאבדת את עצמה לדעת. זה מעורר מחשבה על דרך ההנהגה האלוקית, על נקמת "דם עבדיך השפוך" (תהלים עט). כל אירופה היא ים של דם. לא רק מהשואה, גם בלי השואה אירופה מלאה בדם עבדיו השפוך.

1. המנדט הבריטי

בהזדמנות זו נעשה חשבון, גם עם הבריטים.

לפני למעלה משבעים שנה, הבריטים קבלו את המנדט בעקבות החלטת 'סן רמו', על מנת להקים את מדינת ישראל, עם שתי גדות לירדן על פי הצהרת בלפור ו'סן רמו'. אך הם בגדו בזה. זה המשפט הבין-לאומי שמחייב אותם עד רגע זה, והם משקרים לעולם כולו שזה לא כך. אין דבר אחר שמחייב חוץ מהחלטת 'סן רמו', על כל שטחי יהודה ושומרון ושאר שטחי ישראל (זה הוסבר לי על ידי עו"ד הראל ארנון, נציג המדינה ביחס להסדרה). הבריטים שקבלו מנדט להקמת מדינת ישראל עם שני גדות לירדן, הם אלו שלפני שבעים שנה סרבו לתת לפליטי השואה להיכנס לארץ, בטענה שזה ירגיז את הערבים. על כן הם הטביעו את ספינותיהם, החזירו אותם לגרמניה או הגלו אותם לקפריסין. לפי דוחות ארכיוני הביון ומשרד החוץ הבריטי שהתפרסמו בשנים האחרונות, אחראים הבריטיים לליבוי השנאה הערבית לציונות. הם לא עמדו מהצד, אלא ליבו את זה. כיום אנו יודעים זאת. כל מתקפת המדינות על ישראל עם הקמתה אורגנה על ידי הבריטים. לא מדברים על זה, כי זה לא "פוליטיקלי קורקט". גם המלכה שלהם מעולם לא ביקרה כאן! הבריטים הם מי שהכשירו את הלגיון הירדני מבחינה פיזית. זה מה שהביא את הלגיון הירדני לטבוח באנשי גוש עציון, והדם של הגוש מפעפע ותובע את נקמתו עד היום מהבריטים².

להלן נתונים סטטיסטיים מהזמן האחרון על ממלכת אוהבי הערבים המקבלת גמולה:

ראש עריית לונדון - מוסלמי. ראש עיריית ברגמינהם - מוסלמי. ראש עריית - ליט מוסלמי.

ראש עריית ברקבוהן - מוסלמי. ראש עריית שפיל - מוסלמי. ראש עריית אוקספורד - מוסלמי. ראש ערית לוטון - מוסלמי. ראש עריית אולדהן - מוסלמי. וכן הוא במצב בעוד ערים שם. בבריטניה קיימים מעל 3,000 מסגדים מוסלמים. מעל 130 בתי דין מוסלמים, מעל 50 מועצות מוסלמיות. יש אזורים רבים ברחבי בריטניה - למוסלמים בלבד. 78% מהנשים המוסלמיות לא עובדות ומקבלות הטבות (כגון דיור חינם). 63% מהגברים המוסלמים לא עובדים ומקבלים הטבות חינם (כנ"ל). בכל בתי הספר בבריטניה מוגשים לתלמידים רק בשר 'חלאל' (בכשר למוסלמים).

המדינות הלא ראיות שהקימו הבריטים משבטי האזור, מתפוררות כיום לעינינו לצורתם השבטית הקודמת.

2 על הקללה הרובצת עליהם, עיין 'אור לנתיבת' עמ' שיד-שטז.

יא. יושב בשמים ישחק

לפני עשרים שנה, אם הייתי אומר לנהגי המוניות שאני נוסע איתם דבר רע על מערכת המשפט, הם היו עוצרים ומורידים אותי מהרכב. אך היום, כולם שונאים את מערכת המשפט. בזכות מי? בזכות המהלך של ה"נאורים" וה"פרוגרסיביים", אנשי הדמוקרטיה ושלטון החוק. בזכות המהלך ה"אצילי" שלהם, יוצא הם קדמו את האינטרסים שלנו יותר מכל השיעורים שלנו על מערכת המשפט.

אלה לא בדיחות, אולי זו בדיחה אלוקית, "יושב בשמים ישחק" (תהלים ב), אך כך הקב"ה מנהל את הדברים.

יב. מלחמת התרבות

טירוף המערכות התרבותי שפגע בפיקוד העליון של צה"ל בהשפעת 'הקרן החדשה לישראל' וגרורותיה, הנותן תוצאותיו באימוץ קו - השירות המשותף וכדוגמתו, שמגמתו החצי מוצהרת או מוצנעת: הדרת הפלג הרציני האידאולוגי שבחברה הדתית לאומית משורת הפיקוד הגבוה בצה"ל, ובאמצעות זה למתן השפעתו בצבא ובאמצעות זה במדינה.

אז מה טוב ברע הזה? כפי שנזכר, הנושא שלנו הוא זה ההרס. כל כוונתי להגיד: אל נחשוב את עצמנו כידידיו האישיים של הקב"ה, כי אנחנו מה שניקרא "אנשי שלומי". כי כמו שהצבעתי על כך, יש סיכוי שדווקא אלה שאנו מסמלים אותם כ"סטרא אחרא" מקיימים את המצווה ביותר "הידור", וגורמים למהלך לקבל משמעות יותר גדולה ממה שאנחנו עושים. הקב"ה מוביל את הגאולה על ידי כל הכוחות כאחד.

יג. החברה הדתית לאומית ותחית הרוח

אנו בעיצומה של מלחמת התרבות. דווקא זה משמש כאטמוספירה תרבותית טובה ביותר. זה מצב מצוין, אם זה לא היה המצב היה צריך להמציא אותו. המלחמה שאנו עכשיו נמצאים בה היא נפלאה וחשובה מאוד, למי היא חשובה לחברה הדתית לאומית, זו היא תרפיה אלוקית לה, המשמשת לה כאטמוספירה תרבותית טובה ביותר. אטמוספירה שכה נצרכת במיוחד בעת הזו שנתבעת מדינת ישראל להשתדרג מבחינה מוסרית-ערכית, רוחנית-תודעתית, אמונית-תורנית, אל הגובה

המתאים ליעודה הנבואי של המדינה.

על פי חשבון הקיצים של הגר"א, אנו אחרי החצי של התקופה של קריאת שם, של בירור המגמה בירור המשמעות. צריך להתרחש פה משהו. אנחנו מתחילים להתקרב לשלב הבא. הרצי"ה אמר שבחשבונות קיצים אף פעם לא מסתכלים על מה שיהיה, רק על מה שהיה. אך לא כן ביחס לחשבונות הקיצים של הגר"א.

המציאות הנוכחית מבררת שאנו בתקופה המחייבת את המהפכה הרוחנית. עם ישראל עמד על רגליו, יש לנו מדינה אלוקית נפלאה. ועכשיו צריך את הרוח, "מארבע רוחות בואי הרוח", אנחנו כבר לא עצמות יבשות, אנחנו גידים בשר, עור קרם עלינו מלמעלה. גויה ענקית, ניסית, פלאית, רוח ד' בה. אך היא גויה, צריך רוח "רוחי אשר עליך ודברי אשר שמתי בפיך", צריכה להופיע תחית הרוח. זו התקופה שאנחנו עכשיו בעיצומה. צריך להתכוון לזה, וגם כשלא מתכוונים לזה, הקב"ה מתכוון לזה.

אנו נתבעים להשתדרג מבחינה רוחנית. התורה לא יכולה להמשיך להיות בגובה של מה שהיא הייתה עד כה מבחינה תרבותית. זה תת רמה, ביחס למציאות של עם ישראל הקם לתחיה. התורה צריכה להופיע בעוצמה שמתאימה אל הגובה הלאומי שלנו, לא כתורה של אנשים דתיים שמלאי יראת ד' ועושים מעשים טובים ורוצים להיות שקדני תורה. אנחנו צריכים להיות אחראים על התורה כתרבות הלאומית שלנו. זו צורת חשיבה אחרת, זה מה שניקרא 'דגל ירושלים'. ולצורך זה צריך שינוי. הדבר הראשון שצריך להשתנות אצלנו זו המנטאליות, גם המנטאליות הקיימת של אנשים דתיים שמאמינים בגאולה, היא לא מספיק בוגרת, היא לא מספיק אקטואלית. והקב"ה מארגן את המנטאליות הזו, כדי שהיא תהיה יותר בעניינים, כמצע לאפשרות של יצירת סוג חדש של תוצר ה'דתי לאומי', תוצר שיהיה נקי.

יד. תסמונת ה"דתי מחמד"

חזו הביקורת שיש לי על החברה הדתית לאומי, מחולשות האופי, המיוחדות לחברה הדתית לאומית שבתסמונת ה'דתי מחמד'. כלומר, הצורך להיות מלאי חיוכים, שכולם יחשבו ש"אנחנו לא כאלו כמו החרדים חס וחלילה, אנחנו כן ציונים, אנחנו בצבא אנחנו בכל מקום אנחנו במדינה, אנחנו אתכם". העמדה הנפשית הזאת היא נכה, היא חולשת נפש, היא טעות בהבנת דברי רבותינו. הערך המודע הנתבע בחברה הקולקטיבית הזאת היא להתאים עם ערכי החברה כללית ציונית

טו. הנהגה רוחנית

מלחמת התרבות הזאת גרמה לכך שנמתחו פה קווים, הוגדרנו כמחנה הלעומתי, "הם" ו"אנחנו". מצוין, תתחילו להרגיש את עצמיכם ככאלה שלא רוצים אתכם, עכשיו נראה אתכם מציבים עמדה. דווקא מכאן תלך ותתאפשר יצירת כח רוחני ותרבותי אמיץ המסוגל להציב עמדה ערכית לעומתית. צריך להציב אישיות שיכולה להציב עמדה אלטרנטיבית, לתרבות הדקדנטית, המנונת, השוקעת החילונית. מכאן יקומו גיבורי רוח אמיתיים בעלי עצמה אישיותית שיהיו מסוגלים להנהיג רוחנית. להנהיג רוחנית, זה לא להגיד מילים יפות שכולם אוהבים לשמוע. אלא לחנך, לרומם, למשהו אמיתי וגבוה יותר מאיפה שהחברה נמצאת. זאת האחריות של החברה החינוכית בעלת המשקל הרוחני האמיתי. שיש לה מילה למדינת קודש הקודשים - ישראל.

תהיו בעלי עצמה אישיותית, תהיו מסוגלים להנהיג עצמאית ולא יהיו כאיילים לא מצאו מרעה, כדברי המדרש (איכה רבא,א): **"היו שריה כאילים, ר' סימון בשם ר' שמעון בר אבא ור' שמעון בן לקיש בשם ר' יהושע מה אילים הללו בשעת שרב הופכין פניהם אלו תחת אלו, כך היו גדולי ישראל רואין דבר עבירה והופכין פניהם ממנו, אמר להם הקדוש ברוך הוא תבא שעה ואני עושה לכם כן, וילכו בלא כח לפני רודף"**. אם תצעק, יגידו שאתה בעל מחלוקת, אתה לא בסדר, שהרב קוק כותב שצריך אהבת ישראל. "רואים דברי עבירה והופכין פניהם ממנו", אמר רבש"ע תבוא שעה ואני עושה לכם כן. אך זה לא יהיה המצב שלנו כבר עברנו אותו, הקב"ה מרפא אותנו בצורה אחרת.

רבותי, תקבלו עירוי דם רוחני מסוג אחר. האמת היא קודמת לכל הנחמדות. כמובן: **"אוהב את הבריות ומקרבן לתורה"** (אבות פ"א מי"ב). אל תלמדו ממני חלילה לא לאהוב את "מקהלות רבבות עמך בית ישראל". אלא אהבת ישראל האמיתית היא ההבנה שהקב"ה עושה את שליחותו ע"י כולנו כאחד. השאלה היא: האם אנחנו עושים את תפקידנו?! האם אנחנו אמורים להיות חייכניים?! אנחנו אומרים להיות בראש ובראשונה אנשי אמת! אנו לומדים זאת "דרך הרגליים", לומדים שלא עוזרים החיוכים שלנו.

אם כן, גם מבחינה זו "יושב בשמים ישחק", כי זה מקדם את המהפך התרבותי

והערכי במדינת ישראל דווקא באמצעות המהלכים המופעלים בכל כוחה של חילוניות המסואבת והדועכת.

”מה-גָּדְלוֹ מַעֲשֵׂיךָ ד'; מָאֵד, עֲמָקוֹ מַחְשַׁבְתֶּיךָ. אִישׁ-בַּעַר, לֹא יֵדַע; וְכִסִּיל, לֹא-יֵבִין אֶת-זֹאת. בְּפֶרֶחַ רִשְׁעִים, כְּמוֹ עֵשֶׁב, וַיִּצְיָאוּ, כָּל-פְּעֻלֵי אֹן: לְהִשְׁמָדָם עַד-יָעַד וְאַתָּה מָרוֹם לְעֵלָם ד'. כִּי הִנֵּה אֵיבִיךָ, ד' כִּי-הִנֵּה אֵיבִיךָ יֹאבְדוּ: יִתְפָּרְדוּ, כָּל-פְּעֻלֵי אֹן וְתָרַם כְּרָאִים קָרְנֵי; בְּלַתִּי, בְּשִׁמּוֹן רַעֲנָן. וְתַבַּט עֵינַי, בְּשׁוּרֵי-בְקָמִים עָלַי מְרַעִים תִּשְׁמַעְנָה אֲזֵנִי. צְדִיק, כְּתָמָר יִפְרָח; כְּאֶרֶז בְּלִבְנוֹן יִשְׁגָּה. שְׁתוּלִים, בְּבֵית ד'; בְּחִצְרוֹת אֱלֹהֵינוּ יִפְרִיחוּ. עוֹד, יִנוּבּוֹן בְּשִׁיבָה; דְּשָׁנִים וְרַעֲנָנִים יִהְיוּ. לְהַגִּיד, כִּי-יִשָּׁר ד'; צוּרִי, וְלֹא-עוֹלָתָהּ בּוֹ” (תהלים צב).

